

Відділ освіти, молоді та спорту
Хмельницької районної державної адміністрації
Районний методичний кабінет

Використання ІКТ на уроках трудового навчання у початкових класах

2014

Укладач: Савчук Тамара Миколаївна – учитель початкових класів, Бережанської загальноосвітньої школи I-II ступенів «**Використання ІКТ на уроках трудового навчання у початкових класах**»

с. Бережанка, Хмельницького району, с.

Рецензент: Заграйчук Людмила Миколаївна – методист районного методичного кабінету відділу освіти, молоді та спорту Хмельницької районної державної адміністрації

Даний посібник містить теоретичний та практичний матеріал щодо використання ІКТ у початковій школі. Використання ІКТ сприяє кращому сприйняттю й засвоєнню дітьми навчального матеріалу, зростанню інтересу до пізнання, індивідуалізацію навчання, розвитку творчих здібностей учнів, скороченню видів роботи, що стомлюють дітей, використанню різних аудіовізуальних засобів (музики, графіки, анімації) для збагачення змісту і посилення мотивації навчання, більш динамічній подачі матеріалу, формуванню в учнів адекватної самооцінки та створенню умов для самостійної роботи.

Посібник призначений для студентів педагогічних вузів, вчителів початкових класів, а також для батьків з метою поглиблення знань дітей.

Рекомендовано до друку згідно рішення ради РМК (протокол №4 від 25.12.2014 року)

Зміст

1. Вступ _____	4
2. Використання ІКТ у початковій школі _____	5
2.1. Комп'ютер – сучасний технічний засіб навчання _____	12
2.2. Негативні сторони використання комп'ютера на уроках _____	13
2.3. Дидактичні функції комп'ютера _____	13
2.4. Інформаційна культура вчителя _____	14
2.5. Можливості комп'ютера як засобу навчання _____	16
3. Особливості проведення уроків трудового навчання в початковій Школі _____	18
4. Використання комп'ютерів на уроках трудового навчання _____	26
5. Висновки _____	29
6. Література _____	30
7. Додатки _____	31

Вступ

Успішність процесу навчання, ефективність використання в ньому сучасних методів навчання значною мірою залежать від матеріальних передумов. Засоби навчання — допоміжні матеріальні засоби школи з їх специфічними дидактичними функціями. Слово вчителя — найістотніший засіб навчання. За допомогою слова вчитель організовує засвоєння знань учнями, формування в них практичних умінь і навичок. Викладаючи новий матеріал, він спонукає учнів до міркувань, обґрунтувань, роздумів над ним. Підручник як важливий засіб навчання слугує учневі для відновлення в пам'яті, повторення та закріплення знань, здобутих на уроці, виконання домашнього завдання, повторення пройденого матеріалу.

Інші засоби навчання виконують різноманітні функції: одні заміняють учителя як джерело знань (кінофільми, магнітофон, навчальні пристрої та ін.); другі — конкретизують, уточнюють, поглиблюють відомості, які повідомляє вчитель (картини, карти, таблиці та інший наочний матеріал); треті — є прямими об'єктами вивчення, дослідження (машини, прилади, об'єкти природи, виробництва); четверті — «посередники» між школярем і природою або виробництвом у тих випадках, коли безпосереднє вивчення останніх неможливе або утруднене (препарати, моделі, колекції тощо); п'яті використовують переважно для озброєння учнів уміннями та навичками — навчальними і виробничими (прилади, інструменти та ін.); шості — символічні (знакові) засоби (схеми, карти, графіки, діаграми тощо).

Використання ІКТ у початковій школі

Сьогодні інформаційно-комунікаційні технології розглядаються як важливіший компонент загальної освіти, що відіграє велику роль у розв'язанні пріоритетних завдань навчання та виховання – у формуванні цілісного світогляду, навчальних, комунікативних та комунікаційних навичок, основних психічних якостей учнів. Широке застосування комп'ютерних технологій в освіті поступово, але досить впевнено, стає найважливішою деталлю навчально-виховного процесу школи.

Висвітлення проблем, пов'язаних із використанням сучасних інформаційних технологій у навчальному процесі початкової школи, розкрито в роботах вітчизняних та російських дослідників М.М. Левшина., М.І. Жалдака, Ф.М. Ривкінд, М.К. Гольцмена, Н.В. Макарової, В.І. Варченко, Л.М. Фуксон; зарубіжних дослідників Д.Г. Клементса, К. Хохмана, Т. Оппенгеймера, С. Пейперта та інших.

Можливості сучасного уроку й системи освіти загалом значно розширюються завдяки використанню мультимедійних, інтерактивних технологій, Інтернету. Сьогодні перед педагогами стоїть важливе завдання - виховати та підготувати молодь, здатну активно включатися в якісно новий етап розвитку сучасного суспільства, пов'язаний з інформацією. Нині дитина опановує комп'ютер раніше, ніж навчається грамотно писати чи критично читати.

Саме використання ІКТ дає нам можливість змінити зміст освіти та сприяє :

- кращому сприйняттю й засвоєнню дітьми навчального матеріалу;
- зростанню інтересу до пізнання;
- індивідуалізацію навчання;
- розвитку творчих здібностей учнів;
- скороченню видів роботи, що стомлюють дітей;
- використанню різних аудіовізуальних засобів (музики, графіки, анімації) для збагачення змісту і посилення мотивації навчання;

- більш динамічній подачі матеріалу;
- формуванню в учнів адекватної самооцінки та створенню умов для самостійної роботи;
- самоосвіті й самовдосконаленню особистості учня й учителя;
- засвоєння і учнями, і учителями нових важливих знань, умінь, навичок.

До того ж ІКТ використовують в усіх видах урочної й позаурочної діяльності, починаючи з 1-х класів, при цьому розширюючи можливості навчально-виховного процесу, забезпечуючи нові шляхи подачі інформації, даючи можливість для випробовування власних ідей і проєктів, для вивчення й викладання предметів у початкових класах (математики, української мови, читання та ін.).

Найпростішою й найпоширенішою на сьогодні програмою, яка допомагає вчителю урізноманітнити урок, є прикладна програма PowerPoint. Як показує практика, використовувати комп'ютерні презентації можна на уроках будь-якого типу (урок вивчення нового матеріалу, урок закріплення знань, умінь, навичок; урок контролю знань, умінь, навичок; нестандартний урок; інтегрований урок; комбінований урок). Головне, щоб поданий матеріал відповідав принципам науковості, наочності, був поданий в обсязі, що відповідає дидактичній меті. Також доцільно застосовувати їх під час проведення тематичних перевірок. Між тим використання презентацій залежить від творчого потенціалу вчителя та програмного забезпечення, яким він користується.

Практикою доведено, що використовувати презентації доцільніше на уроці математики під час усного рахунку, математичних диктантів, роботі з геометричним матеріалом, тестуванні, логічних вправах і задачах тощо; на уроках української мови – під час зорових диктантів, роботі з деформованими текстами, словникових диктантів, вправ на увагу, при списуванні, складанні опису картин, зображень тощо; на уроках читання - під час різних видів словникової роботи, розгляді картин, зображень, портретів письменників,

ребусів, кросвордів, тестуванні; на уроках «Я і Україна» - під час навчально-пізнавальних ігор, розгляді малюнків, фото, схем, ілюстрацій, ребусів, кросвордів, тестуванні тощо; на уроках образотворчого мистецтва та трудового навчання – під час розгляду картин, малюнків, схем, обговоренні технологічних карт тощо.

Але слід пам'ятати, що презентації – це лише інструмент (один із багатьох інших інструментів вчителя на уроці), а тому недоцільно презентацію робити важливішою за урок, штучно «підганяти» весь урок під презентацію.

Структура уроку при цьому не повинна принципово змінюватися. В уроці із презентацією, як і в будь-якому іншому, мають бути наявні всі основні етапи, змінюватися може лише їх тривалість. Презентації використовують на різних етапах уроку: актуалізації знань, перевірки домашнього завдання, ознайомлення з новим матеріалом, закріплення, узагальнення та систематизації знань. Досвідчені вчителі, які вже звикли до використання презентацій, впевнилися, що на таких уроках доцільно збільшити час на проведення етапу мотивації, адже завдяки презентації можна збільшити його пізнавальне навантаження. А, як відомо, правильно мотивовані учні легше й з більшою охотою здобувають знання, прагнуть до творчої діяльності.

Використання презентацій допомагає урізноманітнити й етап актуалізації знань, адже запитання можна ілюструвати графічними об'єктами, анімацією, звуковим супроводом, можна подати кілька слайдів із попередніх уроків, з кросвордами, ребусами тощо. На етапі пояснення нового матеріалу можна використовувати фото-, аудіо-, відеофрагменти, гіперпосилання для зміни послідовності показу, що дає вчителю змогу на свій розсуд змінювати хід бесіди, акцентувати увагу на найскладніших моментах уроку залежно від сприйняття матеріалу учнями і від ситуації на уроці. На слайдах доцільно подати лише основні думки, визначення, дати і назви подій, формули, графічні, фото-, аудіо-, відео фрагменти тощо. Виділити ті елементи, до яких слід привернути увагу учнів. Подати той самий матеріал у різних формах, на різних прикладах. Для етапу закріплення знань можна дати ілюстровані

запитання, завдання для групового або індивідуального виконання, запропонувати учням самостійно прокоментувати вже показані слайди (які вчитель демонстрував на етапі пояснення нового матеріалу).

Порядок створення презентації

Планування уроку. Слід глибоко проаналізувати тему уроку, з'ясувати його мету, визначити тип та структуру, а також місце презентації на уроці, умови її демонстрування, спрогнозувати результати уроку.

Конструювання уроку. Залежно від вікових особливостей учнів та видів діяльності необхідно змодельовати навчальні ситуації, підібрати матеріали до презентації (текстові, графічні та звукові), розробити види завдань, які виконуватимуть учні, використовуючи презентацію, розпланувати час тривалості як окремих фрагментів так окремих фрагментів, так і всієї презентації загалом.

Планування використання презентації. Скомпоновану презентацію слід переглянути на предмет доцільності змісту, видів та тривалості виконання завдань; продумати оформлення; створити й відредагувати текстову частину та (за потреби) перекомпонувати змістову, визначити послідовність показу.

Також при підготовці слід врахувати, що розмір презентації залежатиме від призначення, але вона не повинна містити більше 6-13 слайдів.

Правила створення презентації

Аудиторія. Учитель має врахувати вік учнів та особливості класу, для якого створюється презентація.

Мета презентації. Необхідно уважно переглянути літературу з теми уроку, визначити основні тези, скласти перелік ілюстративного матеріалу (які матеріали вже є, а які треба знайти або створити самостійно).

Увага до деталей. Презентацію не слід засмічувати зайвими відомостями, ілюстраціями, картинками, текстами, кожен слайд має бути доцільним і логічно пов'язаним з іншими.

Доцільність використання анімації та спец ефектів. Не слід зловживати анімацією, аудіо- та візуальними ефектами. Вони мають бути доцільними, щоб привертати увагу, а не відволікати її.

Вимоги щодо оформлення презентації

У змістовій частині слід розміщувати короткі тези (без зайвих слів), причому на всіх слайдах необхідно дотримуватися однієї часової форми дієслів, зокрема й у заголовках.

Обсяг інформації на кожному слайді має бути не більшим за одну тезу, одне визначення, кілька фактів, формул, дат.

Для урізноманітнення подачі матеріалу слід використовувати різні типи слайдів (текстові, табличні, графічні).

Розміщення текстів на слайдах. Текст та слайдах повинен бути «читабельним», заголовки повинні відрізнятися від основного тексту, найважливіші слова слід намагатися розміщувати в центральній частині слайда, коментарі та підписи до ілюстрацій доцільно подавати меншим шрифтом унизу слайда. Розгорнуті речення на слайдах подаються лише за необхідністю цитування.

У таблицях має бути максимум 4 рядки та 4 стовпці, оскільки у великих таблицях дані дуже важко читати. Комірки з найважливішими даними доцільно виділяти кольором.

Списки на слайдах не повинні бути довгими (оптимальним є список із 5-7 елементів. Якщо ж елементів списку більше, доцільно розмістити їх у дві колонки.

Діаграми не слід робити дуже складними. Вони мають містити не більше 5 елементів.

Ілюстрації слід застосовувати такі, на яких добре видно всі деталі. Вони мають бути якісними, достатньо контрастними. Щоб виділити ілюстрацію (малюнок, таблицю, графік, схему, діаграму, фото) на тлі слайда, доцільно використовувати різноманітні рамки. Також слід врахувати, що на кожному слайді має бути не більше двох картинок.

Анімація можлива один раз протягом 5 хвилин (у початковій школі).

Шрифти слід обирати такі, які легко прочитати при різних типах освітлення. Вони мають бути чіткими й контрастними до тла слайда.

Розмір шрифту на слайдах повинен бути не менше 24-28 пунктів.

Вся презентація повинна бути витримана в одному стилі (однакове оформлення всіх слайдів: фон, назва, розмір, колір, накреслення шрифту; колір і товщина різних ліній і т.п.).

Практика доводить, що при активному використанні ІКТ досягаються загальні цілі освіти, легше формуються компетенції в області комунікації: вміння збирати факти, їх зіставляти, організовувати, висловлювати свої думки на папері і усно, логічно міркувати, слухати і розуміти усну та письмову мову, відкривати щось нове, робити вибір і приймати рішення. Так, вже у початковій ланці вони допомагають дитині побачити своїми очима незвичайний і різноманітний світ рослин і тварин, наповнити клас звуками лісу, дзюрчанням струмка, що дозволяє перенестися в лоно природи. Якщо учень побачить рух Землі навколо Сонця, рух Сонячної системи, то йому буде легше уявити принципи роботи об'єктів.

Також застосування нових і інформаційних технологій у традиційному початковому навчанні дозволяє диференціювати процес навчання молодших школярів з урахуванням їх індивідуальних особливостей, дає можливість творчо працює вчителю розширити спектр способів пред'явлення навчальної інформації, дозволяє здійснювати гнучке управління навчальним процесом, є соціально значущим і актуальним.

Демонстраційний матеріал, досліди, ігрові завдання, тести, поміщені на дисках, допомагають урізноманітнити під час уроків види діяльності дітей, перевірити суму отриманих знань, дає можливість дитині самостійно працювати на комп'ютері.

Спостереження показали, що такі уроки із застосуванням інформаційних технологій викликають великий інтерес в учнів, яка виражається у зростанні кількості питань, що задаються дітьми, а так само в пошуку відповідей

наскладні запитання. Зростає кількість учнів, які готують самостійно додаткову інформацію до уроку. Дані уроки також сприяють формуванню комп'ютерної грамотності.

Підготовка до уроків з використанням інформаційних технологій вимагає більшого часу, ніж звичайний урок, але це не можна назвати недоліком, так як дані уроки значно ефективніше звичайних. Як показує практика, з усіх існуючих технічних засобів навчання комп'ютер найбільш повно задовольняє дидактичним вимогам, оскільки володіє цілим рядом додаткових можливостей, що дозволяють управляти процесом навчання, максимально адаптувати його до індивідуальних особливостей учнів.

Грамотне використання будь-яких засобів інформаційних технологій на уроках тягне за собою розвиток особистості дитини: інтелекту, пам'яті, уваги і т.д. Використання інформаційних технологій на уроці є потужним мотиваційним стимулом. Але в той же час, необхідно розуміти, що збільшення часу безпосередньої роботи за комп'ютером молодшого школяра ініціює низку негативних наслідків: перезбудження нервової системи, втому очей, статистичне напруження м'язів спини і шиї, загальну стомлюваність організму. Тому, якою б привабливою не була навчальної діяльність з використанням комп'ютера на уроці, необхідно суворо дотримуватися встановлених санітарних норм.

Комп'ютер – сучасний технічний засіб навчання

Комп'ютеру належить чільне місце серед сучасних технічних засобів навчання. Перелік професій, пов'язаних з використанням комп'ютерів, дедалі ширшає. Тому вміти працювати з ними повинен кожен, і школа не може стояти осторонь цієї справи. Узагальнивши сучасні уявлення про можливості комп'ютеризації в царині освіти, можна виявити такі чотири напрями використання комп'ютерів:

- 1) комп'ютер як об'єкт вивчення;
- 2) комп'ютер як засіб навчання;
- 3) комп'ютер як складова частина системи управління народною освітою;
- 4) комп'ютер як елемент методики наукових досліджень.

Враховуючи потребу в підготовці учнів до життя та діяльності в умовах комп'ютеризації виробничих і управлінських процесів, школа має забезпечити їх комп'ютерну готовність, тобто не лише ознайомити з основними сферами застосування комп'ютерів, їх роллю в розвитку суспільства, знанням будови, принципу їх роботи, з поняттям про алгоритми і алгоритмічну мову, вміння будувати алгоритми для вирішення завдань, а й навчити користуватися комп'ютерними редакторами, складати програми на одній із мов програмування. За допомогою комп'ютера як засобу навчання можна реалізувати програмоване і проблемне навчання. Комп'ютер використовують для навчального моделювання науково-технічних об'єктів і процесів. Використання комп'ютера в процесі навчання сприяє також підвищенню інтересу й загальної мотивації навчання завдяки новим формам роботи і причетності до пріоритетного напрямку науково-технічного прогресу; активізації навчання завдяки використанню привабливих і швидкозмінних форм подання інформації, змагання учнів з машиною та самих із собою, прагненню отримати вищу оцінку; індивідуалізації навчання — кожен працює в режимі, який його задовольняє; розширенню інформаційного і тестового «репертуарів», доступу учнів до «банків

інформації», можливості оперативно отримувати необхідні дані в достатньому обсязі; об'єктивності перевірки й оцінювання знань, умінь і навичок учнів.

Негативні сторони використання комп'ютера на уроках

Водночас педагоги повинні враховувати й негативні моменти. Передусім робота з комп'ютером швидко стомлює учнів, може погано впливати на зір або навіть призводити до розладу нервової системи. Комп'ютеризоване навчання не розвиває здатності учнів чітко й образно висловлювати свої думки, істотно обмежує можливості усного мовлення, формуючи логіку мислення на шкоду збагаченню емоційної сфери. В умовах автоматизованого навчання швидко формуються егоїстичні нахили людини, загострюється індивідуалізм, розширюється конкурентність, сповільнюється виховання колективізму, взаємодопомоги. Здебільшого інтерес до програми з обмеженою інформативністю швидко згасає. Оскільки діалог з машиною синтаксично збіднений, учень нерідко почувається «дурнішим» за комп'ютер, що згодом може стати причиною стійкого негативізму до машини. Загалом спілкування з комп'ютером сприяє розвитку інтелектуального, духовного та морального потенціалу учнів, виховує вміння планувати й раціонально будувати трудові операції, точно визначати цілі діяльності, формує акуратність, точність і обов'язковість.

Дидактичні функції комп'ютера

Комп'ютери в навчальному процесі виконують такі *дидактичні функції*:

- підсилення унаочнення;
- забезпечення науковості навчання;
- розвиток пізнавальних інтересів і здібностей учнів;
- підвищення якості знань, умінь і навичок школярів;
- прискорення темпу навчання;
- поліпшення усвідомлення і запам'ятовування навчального матеріалу;
- активізація самостійної роботи учнів;

- зв'язок теорії з практикою;
- індивідуалізація навчання;
- контроль за засвоєнням знань.

Необхідність використання ком'ютерних технологій веде до докорінної перебудови різноманітних сторін діяльності, в тому числі навчальної. Кожен вчитель повинен вміти працювати на комп'ютері, самостійно розробляти теоретичні відомості з необхідними зображеннями, тести та інші завдання, щоб вміти провести урок на належному науково-методичному рівні. Це зумовлює необхідність оволодіння кожним майбутнім учителем інформаційною культурою. Під останньою розуміють сукупність методів, прийомів і навичок по збиранню, зберіганню, обробці та створенню освітньої інформації.

Інформаційна культура вчителя

Необхідність розвитку інформаційної культури вчителя визначається такими положеннями:

- збільшенням доступності персональних комп'ютерів (ПК), появою різноманітних систем мультимедіа, наявністю різноманітного програмного продукту як професійного, так і ігрового;
- знайомством багатьох учнів з цими технічними засобами до їхнього вивчення в школі;
- невідповідністю, що зустрічається під час вивчення, коли наявність в учнів вдома більш сучасної та досконалої техніки приводить до відсутності зацікавленості та бажання працювати із застарілою в навчальних закладах.

Інформаційна ситуація в нашому суспільстві характеризується появою на вітчизняному ринку персональних комп'ютерів, що мають значну швидкість обробки інформації та значний потенціал у роботі з графічними зображеннями та звуком. Постійне вдосконалення цих можливостей при одночасному зниженні цін на цю техніку, підвищує зацікавленість у ній, а також попит. Крім цього, широкий спектр наявного

програмного продукту дозволяє використовувати сучасні ПК у різних сферах людської діяльності: від навчальної та ігрової до ведення домашнього господарства. Все це й виводить комп'ютерну техніку в один ряд з телевізорами, магнітофонами та іншими інформаційними засобами. Водночас, використання на основі персональних комп'ютерів різноманітних систем мультимедіа значно збільшило дидактичні можливості такої техніки. Здійснюється це через повноцінне поєднання комп'ютерної техніки з іншими видами інформаційних технологій: кіно, фото, відео, аудіо, телекомунікації, тексту й графіки. Унаслідок цього до систем мультимедіа відносять спеціальні програмно-апаратні засоби, які розширюють можливості комп'ютера, що дозволяє обробляти не лише алфавітно-цифрову інформацію, а й звук, нерухомі зображення, відеофільми, а також двох- і трьохвимірну анімацію. Такі можливості сучасної техніки дозволяють у навчальних цілях моделювати складні природні процеси і явища. Навчальні демонстраційні програми при їхньому перегляді через системи мультимедіа створюють відчуття реальності того, що відбувається. Використання подібних демонстраційних фрагментів у навчальних системах, що супроводжуються звуковими поясненнями з боку комп'ютера, впливає на мотиваційну сферу взаємодії учня з персональним комп'ютером. Отже, застосування в навчально-виховному процесі нових досягнень електронної промисловості актуалізує для майбутнього вчителя необхідність оволодіння інформаційною культурою. Викликано це активною позицією педагога в забезпеченні переходу учнів від механічного засвоєння знань до оволодіння умінням самостійно здобувати нові знання за допомогою комп'ютерних технологій. Освітні технології, основу яких складають засоби обчислювальної техніки, поступово перетворюються у невід'ємну частину навчально-виховного процесу.

Можливості комп'ютера як засобу навчання

Значної ефективності можна досягти, використовуючи персональний комп'ютер для контролю якості засвоєння знань, оскільки традиційний контроль за характером своєї організації здебільшого не забезпечує потрібної оперативності, достовірності та об'єктивності оцінки якості засвоєння навчального матеріалу.

Створення педагогічних програмних розробок та їх подальша практична реалізація надасть навчальному процесу завершеного характеру. Очевидною є можливість комплексного застосування персональних комп'ютерів як засобу навчання, контролю та обліку отриманих результатів. Засоби навчання відіграють в педагогічній діяльності ту ж роль, що і знаряддя праці в будь-якому виробничому процесі. Від рівня їх розвитку і раціональної організації застосування в значній мірі залежить ефективність та кінцевий результат навчання. Широке проникнення в навчальну роботу сучасних технічних засобів навчання і електронних обчислювальних машин є характерним фактором розвитку освіти. Технічне оснащення навчального процесу – це об'єктивна необхідність, яка обумовлена ходом суспільно-історичного розвитку. Сучасні технічні засоби навчання не є найважливішою необхідністю, яка покликана допомогти школі загалом вирішити всі поставлені перед нею завдання, але вони можуть внести суттєвий вклад у вдосконалення навчально-виховного процесу.

Впровадження персональних комп'ютерів в навчання стало необхідністю, оскільки вони сприяють розвитку, індивідуальній неповторності особистості. Відомо, що навчання за допомогою персональних комп'ютерів – це принципово новий тип навчального процесу, який вимагає нових форм і методів навчальної діяльності. Їх використання змінює функції вчителя: він повинен заздалегідь визначити шляхи та розробити алгоритми оптимального керівництва всім навчальним процесом й окремим заняттям, у тому числі. Істотною дидактичною

особливістю навчання з допомогою персональних комп'ютерів є встановлення безпосередніх діалогу між тим, хто навчається, і машиною або діалогічного трикутника: школяр-комп'ютер-вчитель. Такі діалоги допомагають виявити і зрозуміти труднощі, які виникають у процесі вивчення предмета при самостійному розв'язанні завдань, а вчителеві – спостерігати та контролювати якісний стан навчання. Проте техніка не може замінити викладача, не може керувати пізнавальною діяльністю того, хто навчається, у взаємно опосередкованому процесі викладання-навчання. Але технічний пристрій, будучи засобом навчання в руках педагога, може виконувати ряд його функцій з передачі навчальної інформації або контролю засвоєння. Час, який звільнився, педагог витрачає на здійснення таких функцій педагогічної діяльності, які не під силу електроніці.

Як засіб навчання комп'ютер має такі *дидактичні можливості*: формування науковості навчання; інтенсифікація процесу навчання; здійснення активних методів навчання; сприяння мотиваційному аспекту навчання; здійснення систематичного та об'єктивного контролю знань і вмінь тих, хто навчається; звільнення вчителя від чорнової роботи. На сучасному етапі комп'ютеризації дидактичні можливості використання обчислювальної техніки пов'язують із підвищенням інтенсифікації процесу навчання, але для цього потрібно мати навчальні програми, які б відповідали високим педагогічним вимогам. Одним із ефективних засобів використання комп'ютера в навчанні є його можливість керувати навчальним процесом тих, хто навчається. Він може забезпечити індивідуальне навчання, самостійну роботу, допомогти учневі у разі необхідності при розв'язуванні різноманітних задач. Школяр при спілкуванні з ПК відіграє роль дослідника, тому можливості комп'ютера для реалізації проблемного навчання дуже великі. Використання персонального комп'ютера у навчальному процесі дещо змінює функції вчителя, оскільки здійснюється їх перерозподіл між

педагогом і ПК. При цьому машині передаються лише ті функції, з якими вона може справитися ефективніше, ніж вчитель. Програмна і технічна система ПК допомагають автору навчальної програми компонувати інформацію, планувати її зміни, видавати креслення, таблиці, графіки на екран дисплея. Подання інформації може здійснюватися в будь-якому часовому режимі, а наявність дидактичних засобів з виділенням інформації (наочність, підкреслювання, штрихування, кольорове зображення і т.п.) значно підвищує реалізацію інформаційної функції ПК. Особливої уваги при цьому заслуговує структурування матеріалу, який при навчанні краще сприймається з екрана дисплея. Значною перевагою ПК у порівнянні з іншими технічними засобами навчання є можливість індивідуального навчання. Досвід використання обчислювальної техніки свідчить про те, що індивідуалізацію процесу навчання можна здійснювати за послідовністю понять, що вивчаються; рівнем науковості матеріалу; засвоєння, складності і кількості пред'явлених завдань, часу навчання.

Особливості проведення уроків трудового навчання в початковій школі

- Кожний школяр повинен отримати трудове загартування, яке, як би не склалась його подальша доля, знадобиться йому в будь-якій сфері діяльності.
- Метою трудового навчання і виховання учнів повинно бути прищеплення любові до праці, поваги до людей праці; ознайомлення учнів з основами сучасного промислового, сільськогосподарського виробництва, будівництва, транспорту, сфери обслуговування; формування у них, в процесі навчання, суспільно-корисної праці, трудових навичок і умінь.
- Постановка вказаної загальної мети трудової підготовки школярів обумовлена, перш за все, тим, що серед різних видів діяльності людини провідне місце займає процес, який служить могутнім засобом

розвитку всіх сил і здібностей (духовних, моральних, фізичних) людини .

- Завдання (як і мета) трудової підготовки учнів широкі: вони вказують на єдність виховної, розвиваючої, політехнічної, практичної і профорієнтаційної спрямованості.
- Трудову підготовку школярів, починаючи з першого класу, здійснюють так, щоб вони всі проникнулись думкою про працю як обов'язок кожного громадянина України, свідомістю того, що праця - перша життєва потреба людини.
- Розвиваючи, політехнічні і практичні завдання трудового навчання характеризують специфіку предмету «Трудове навчання» в початкових класах. Вивчення цього предмету повинно дати учням загально-трудова знання про предмети і засоби праці, озброїти вміннями і навичками.

В дану групу входять такі завдання:

- формування елементарних трудових навичок та умінь, технічних, технологічних та конструкторських знань;
- розширення політехнічного кругозору учнів, ознайомлення їх з основами сучасного виробництва;
- початкове ознайомлення з масовими робітничими професіями, формування інтересів до нових видів праці;
- підготовка учнів до виконання посильних видів праці вдома, в сім'ї.
- Широта і багатоплановість мети і завдань трудової підготовки учнів обумовлює необхідність використання різних шляхів її здійснення. Серед них особливо виділяються: викладання основ предмету «Трудове навчання», суспільно-корисна праця учнів, продуктивна праця.
- Вивчаючи загальноосвітні предмети, школярі засвоюють знання з загальних наукових основ сучасного виробництва, про закономірності і принципи, що використовуються в трудових процесах; знайомляться

з областями професійної діяльності та деякими конкретними професіями.

- В досягненні загальної мети і завдань трудової підготовки важливу роль відіграє навчальний предмет «Трудове навчання». Вивчаючи даний предмет, школярі оволодівають загально-трудовими знаннями, вміннями і навичками, одержують підготовку до осмисленого виконання обов'язкової суспільно-корисної продуктивної праці.
- Суспільно-корисна праця школярів - один з видів їх діяльності, спрямованих на задоволення суспільних потреб, який сприяє всебічному розвитку особистості.
- Продуктивна праця учнів - основний вид їх суспільно-корисної праці, який спрямований на створення матеріальних цінностей, що мають споживчу вартість і необхідні для задоволення суспільних потреб, а також поєднані з навчанням.
- Крім вказаних вище шляхів, для трудової підготовки використовуються гурткові заняття, виставки робіт учнів, олімпіади і конкурси з праці, свята праці, зустрічі з ветеранами праці, новаторами і раціоналізаторами виробництва.
- Однією з важливих проблем трудового навчання є визначення змісту навчального матеріалу як в цілому з предмету, так і для окремих класів, відповідно до віку і підготовки учнів, їх трудового досвіду та теоретичних знань.
- При визначенні змісту навчального матеріалу з трудового навчання дотримується принцип наступності між дошкільним дитячим закладом і початковими класами, а також між початковою школою та середньою школою.
- Дошкільні заклади дають своїм вихованцям трудову підготовку: навички роботи з тканинами і волокнистими матеріалами, з папером, глиною і пластиліном, природними матеріалами.

- В початкових класах загальноосвітньої школи розширюється об'єм знань, умінь та навичок учнів з обробки цих матеріалів, а також додаються такі види праці, як робота з деревиною, металом, пластичними масами, технічним і будівельним конструктором, що забезпечує підготовку учнів до трудового навчання в школах.
- Отже, розробляючи зміст навчального матеріалу з трудового навчання, необхідно забезпечити певну систему, чітку послідовність, наступність, починаючи з дошкільних дитячих закладів і закінчуючи останнім класом загальноосвітньої школи.
- При цьому необхідно враховувати вікові особливості, сили, можливості дітей, їх трудовий досвід та теоретичну підготовку.
- Основним державним документом, що визначає обсяг і зміст навчального матеріалу з трудового навчання в початкових класах коло знань, умінь і навичок, якими повинні оволодіти учні є програма. У пояснювальній записці до програми подаються загальні методичні поради щодо раціональної організації навчальних занять. Програма забезпечує здійснення політехнічної і трудової підготовки учнів початкових класів і складається з двох частин: інваріантної та варіативної.
- Інваріантна частина програми передбачає вивчення таких тем: робота з папером і картоном; з тканиною і волокнистими матеріалами; з деревиною і металом, комбіновані роботи, елементи техніки, моделювання і макетування, сільськогосподарська праця. Слід підкреслити, що обсяг теоретичних знань і практичних умінь з кожної теми інваріантної частини програми є обов'язковим для вивчення в усіх типах шкіл. Вибір варіантів здійснюється з урахуванням місцевих трудових традицій, особливостей шкільної навчально-матеріальної бази, підготовленості вчителя до проведення окремих видів роботи.
- Зміст програми побудований так, що з кожним роком навчання обсяг знань, умінь і навичок з кожного окремого виду праці ускладнюється,

але забезпечується наступність, а між окремими видами праці - взаємозв'язок. Для прикладу розглянемо програму з такого виду праці, як робота з тканиною.

- Для I класу програмою передбачено практичне ознайомлення з властивостями текстильних матеріалів і їх походженням, з призначенням ножиць, голки, наперстка, сантиметрової стрічки, оволодіння прийомами виконання простих з'єднувальних швів, виконання робіт з гачком при виготовленні в'язаних виробів.
- Визначений програмою взаємозв'язок між окремими видами праці полягає в тому, що у виготовленні виробів з різних матеріалів повторюються інструменти, прийоми роботи з ними, способи обробки матеріалів, виконання операції, послідовність технологічного процесу. Такий взаємозв'язок між окремими видами праці сприяє розширенню загального і політехнічного кругозору учнів, забезпечує їх трудову підготовку та всебічний гармонійний розвиток.
- Урок - це основна форма організації навчально-виховної роботи в школі. Під уроком розуміють заняття, яке проводиться з постійним складом учнів одного рівня підготовки. Спільним для всіх уроків є те, що вони проводяться за сталим розкладом, мають однакову тривалість (45 хв.), чітко визначену тему, організаційну структуру, і визначаються змістом програмного матеріалу, характером, способами навчальної і трудової діяльності учнів.
- Але уроки з трудового навчання мають свої особливості, в порівнянні з уроками інших навчальних предметів, а саме:
 - центральне місце на уроці трудового навчання займає практична робота учнів;
 - практична робота учнів будується на базі продуктивної праці: вироби, що виробляються учнями мають суспільно-корисну спрямованість, знаходять практичне застосування в школі, сім'ї;

- продуктивний характер праці створює необмежені можливості для підвищення активності учнів. Спираючись на природне прагнення дітей створювати корисні речі своїми руками, вчитель спрямовує навчальний процес відповідно до програми;
- робота з різними інструментами зобов'язує учителя ретельно слідкувати за дотриманням учнями правил безпечної праці .
- До уроків трудового навчання в початкових класах, як і до уроків з інших предметів, ставиться ряд дидактичних вимог: чіткість дидактичної мети, нерозривність виховних і навчальних завдань, правильний добір навчального матеріалу для кожної частини уроку, доцільний добір методів навчання для кожної частини уроку, колективна праця учнів поєднується з самостійністю кожного учня, організаційна чіткість уроку, практичний характер праці учнів, створення умов для безпечної роботи учнів.
- Уроки трудового навчання можуть бути кількох типів. Визначаються вони за різними критеріями. Одні методики визначають типи уроків за змістом (уроки з обробки тканини, паперу, деревини): другі - за способом проведення (урок-екскурсія, урок-кіно) треті - за цілями навчання (урок набуття учнями нових знань, урок формування умінь та навичок, комбінований урок).
- Неважко помітити, що кожний підхід до визначення типів уроку будується на основі якого-небудь одного принципу. Але, на нашу думку для початкових класів найдоцільнішим типом уроків є комбінований, хоча і не відкидаємо інших типів.
- Комбінований урок з трудового навчання має приблизно таку структуру: організаційна частина, повідомлення теми та мети уроку, аналіз зразку і його графічного зображення, конструювання виробу, планування трудового процесу, проведення технологічних операцій, перевірка виробів і їх оцінка, прибирання робочих місць.

- На організацію уроку, як правило, відводиться 2-3 хвилини. Ця частина уроку частіше всього розпочинається з перевірки підготовленості учнів до уроку. Якщо у деяких учнів немає матеріалів чи необхідних інструментів, то вчитель повинен видати їх з додаткових запасів. Урок можна розпочинати лише тоді, коли вчитель переконався, що всі учні мають необхідні для уроку матеріали та інструменти.
- Другим етапом уроку є повідомлення учням теми та мети уроку, визначення корисності виробу. Це етап, на якому учитель підготує учнів до чуттєвого сприйняття нового матеріалу, до формування особистих інтересів у поєднанні з суспільними мотивами праці.
- Якщо на уроках праці учні лише задовольняють власну властиву їм потребу в діяльності та оволодівають тими чи іншими трудовими операціями, то в них розвивається особистий інтерес до праці. А якщо школярі в процесі праці виготовляють суспільно-корисні речі, у них не лише формуються особисті інтереси до праці, а й посилюються суспільні мотиви праці, які кінець кінцем переростають у чітко виражену потребу працювати на користь суспільства.
- Наступним етапом уроку є аналіз зразка виробу і його графічного зображення. На цьому етапі учитель демонструє зразок виробу.
- Четвертим етапом уроку є конструювання виробу. На цьому етапі учитель розглядає з учнями будову виробу, його складові частини, форму деталей, конструктивні особливості.
- П'ятий етап - це планування трудового процесу. Цей етап є логічним продовженням попередніх етапів, безпосередньою підготовкою до самостійної роботи учнів. Проводиться він у формі інструктажу.
- Учитель аналізує технологічний процес виготовлення виробу, показує всі етапи цього процесу на технологічній картці (використовуючи посібники для учнів 1 - класів «Умілі руки») при практичному виконанні. Поряд з цим учитель знайомить учнів з матеріалами, які

використовуються при виготовленні виробу, їх властивостями, застосуванням у побуті, народному господарстві, на заняттях з праці, знайомить з інструментами, їх будовою та застосуванням. Інструктаж, проведений методом бесіди, не потребує закріплення; а проведений методом пояснення, закріплюється у формі бесіди. Іноді проводять інструктаж з його паралельним закріпленням.

- Наступним етапом уроку є проведення технологічних операцій, самостійна робота учнів над виготовленням виробу. Це найважливіша частина уроку на яку відводиться до 25 - 30 хвилин. В процесі самостійного виконання роботи виявляються індивідуальні особливості учнів, їх здібності, уміння працювати, переборювати труднощі, економно витрачати матеріал, час, тримати своє робоче місце в чистоті і порядку.
- В залежності від методів, якими користується вчитель, проводячи цей етап уроку, від його вміння організувати учнів на самостійну роботу, активізувати їх трудову і розумову діяльність залежить успішне виконання як навчальних, так і виховних завдань уроку.
- Самостійна робота учнів над виготовлення виробу не виключає керівної ролі учителя на уроці. Учитель стежить за діяльністю всього класу й окремого учня, дає додатковий фронтальний або індивідуальний інструктаж, якщо в цьому виникає така потреба. Учитель дбає про правильну поставу учнів, хватку інструментів тощо.
- Під час самостійної роботи учні оволодівають як теоретичними знаннями, так і практичними вміннями та навичками. Одночасно ці знання, вміння і навички закріплюються, завдяки чому створюється база для успішного продовження трудового навчання й підготовки учнів до майбутньої діяльності.
- Останнім заключним етапом є підсумок уроку, колективне обговорення якості виробів та оцінка роботи учнів учителем. Підсумовуючи урок, учитель організовує колективне обговорення

якості виробів, виготовлених учнями. Для цього він бере 2-3 вироби, показує учням, а вони висловлюють свою думку, що в ньому зроблено добре, а що не якісно. Потім учитель підсумовує це обговорення, навчає учнів об'єктивно оцінювати якість виробу.

- Другою частиною цього етапу є оцінювання робіт учнів. При цьому вчитель повинен враховувати як якість виробу, так і теоретичні знання, практичні вміння і навички, які учень виявив на уроці. Стежачи за роботою учнів під час практичної роботи, вчитель оцінює їх роботу і в списку ставить оцінки. Підсумовуючи урок після колективного обговорення якості виробів, він оголошує оцінки.

Використання комп'ютера на уроках трудового навчання

Поява комп'ютерів викликала небувалу зацікавленість до їхнього застосування в сфері навчання. Зараз важко назвати галузь – чи то виробництво, наука, техніка, культура, сільське господарство, побут, розваги, де б застосування комп'ютерів не приносило суттєвих результатів. По-друге, спостерігається стрімке зростання застосування комп'ютерів в усіх регіонах планети. Всі розвинені країни широко розробляють комп'ютерні технології навчання. Це викликано тим, що комп'ютер став засобом підвищення продуктивності праці у всіх сферах діяльності людини. Різко зріс обсяг необхідних знань, і за допомогою традиційних засобів і методик викладання вже неможливо підготувати необхідну кількість високопрофесійних спеціалістів. Вміле використання обчислювальної техніки набуло в наші дні загальнодержавного значення, і одне з найважливіших завдань школи – озброювати учнів знаннями і навичками використання сучасної обчислювальної техніки. З комп'ютеризацією навчання в усьому світі пов'язані намагання підвищити ефективність навчального процесу, зменшити розрив між вимогами, які суспільство пред'являє підростаючому поколінню, і тим, що дійсно дає школа.

Функції комп'ютера в системі освіти дуже різноманітні. Якщо ж говорити про основні функції комп'ютера в навчальному процесі, то він виступає як об'єкт вивчення і засіб навчання. Кожній із цих функцій відповідає свій напрямок комп'ютеризації навчання. Перша з них припускає засвоєння знань умінь і навичок, що дозволяють успішно використовувати комп'ютер при вирішенні різноманітних завдань. Інший напрямок бачить у комп'ютері потужний засіб навчання, що здатний значно підвищити його ефективність. Зазначені два напрямки і складають основу комп'ютеризації навчання. Вчитель трудового навчання не може не використовувати такий необхідний засіб удосконалення навчального процесу.

1. *Інтерактивні заняття.* Цей вид роботи застосовується здебільшого для вивчення нового матеріалу. Ефективність цього виду роботи значно залежить від складеної навчальної програми. В міру того як учень навчається на занятті, комп'ютер аналізує його відповіді, і на основі цих даних визначає подальші відповідні індивідуальні види діяльності, наприклад: допоміжна інформація в разі виникнення труднощів у розумінні матеріалу, детальніший розгляд теми, що викликала зацікавленість, або можливість повторити чи пропустити певний розділ цього заняття.

Так проявляється один із найважливіших критеріїв навчальної програми: інтерактивність, що й повинно якісно відрізняти її від книжки. Водночас досвід переконує в тому, що найбільший ефект досягається тоді, коли комп'ютерний курс підтримується відповідним підручником.

2. Наступний вид застосування комп'ютера на уроках – це *різноманітні комп'ютерні вправи*. Цей вид діяльності спрямований на практичне застосування та засвоєння відповідних умінь і навичок на основі попередньо вивченого теоретичного матеріалу. Дуже корисним є те, що вчитель або учень (залежно від навчальної ситуації) можуть вільно розширювати комплекс вправ, доповнювати його.

3. Використання *мультимедійних технологій* у навчанні дає змогу здійснити справжній технологічний прорив в організації і практичній реалізації

навчального процесу. З'явившись спочатку як техногенне об'єднання різноманітних способів подання інформації (аудіо-, відео- та ін.), що й породило сучасну назву, поняття «мультимедіа» поступово наповнилося новим змістом саме завдяки змістовній частині додатків, а не технічних засобів, які їх реалізують. На сьогоднішній день мультимедійні програми широко використовуються в різноманітних галузях завдяки різноплановій спрямованості: довідники, енциклопедії, репетитори з різних предметів, навчальні, демонстраційні програми тощо. Вже існують десятки тисяч компакт-дисків з мультимедійними навчальними програмами із різних предметів – загальноосвітніх, загально технічних і спеціальних.

За належного програмного й технічного забезпечення використання мультимедійних програм на уроках приведе до поліпшення знань учнів, розширить їх світогляд, надасть можливість спостерігати явища та процеси, які на звичайному уроці продемонструвати неможливо. Значно можуть полегшити роботу вчителя і, що досить суттєво, виявити реальний рівень знань учнів *тестові програми*.

Вони корисні ще й тому, що кожний учень може самостійно перевірити свої знання та звернути увагу на недостатньо засвоєний матеріал. Участь школярів у трудовій діяльності створює можливість ознайомити їх із сучасною (у тому числі й комп'ютерною) технікою та шляхами її використання в конкретному виробництві. Хоча в трудовій діяльності учнів ПК поки що практично не використовуються, оскільки відсутня належна навчально-матеріальна база в майстернях і немає спеціальних методичних розробок, все ж таки ця проблема, особливо її теоретико-методична розробка в трудовому навчанні, є особливо актуальною. Використання ПК у трудовому навчанні пов'язане з вирішенням дидактичних завдань, спрямованих на підвищення рівня навчання на уроках з цієї дисципліни.

Висновки

Використання комп'ютерних технологій значно змінює навчальний процес: одночасно відбувається взаємодія дидактичного трикутника — учень — комп'ютер — учитель. Впровадження комп'ютерів у навчання дітей з недоліками розвитку інтелектуальної сфери — це засіб активізувати всі психічні процеси (особливо операційні компоненти мислення), засіб переходу від наочно-образного рівня мислення до абстрактного. За допомогою комп'ютерних програм можна індивідуалізувати процес навчання, що дає змогу забезпечити адекватний темп роботи для кожного учня. Комп'ютер відкриває широкі можливості в моделюванні різноманітних середовищ навчання як на уроках, так і в позакласній діяльності. Водночас треба розглядати комп'ютер не як самоціль чи альтернативу традиційним методам, а лише як один із способів підвищення ефективності навчання дітей.

Література

1. Актуальні питання інформатизації загальноосвітніх навчальних закладів_// Комп'ютер школі та сім'ї. – 2002 – №6 – С.3 – 10.
2. Використання комп'ютерів у процесі трудового навчання учнів у школі_// Рідна школа – 2000 – №10 – С. 36-38.
3. Гуревич Р. С. Чи потрібен комп'ютер на уроках трудового навчання // Трудова підготовка в закладах освіти – 2001. –№2 – С.6-10.
4. Гуревич Р. С., Шестопалюк О. В., Шевченко Л.С. "Застосування мультимедійних засобів навчання та глобальних інформаційних мереж у наукових дослідженнях".
5. Л.Пономаренко. Мультимедійна підтримка навчального процесу / Початкова освіта, №1-2, 2012, ст.16
6. М.Кітаєва. Використання мультимедійних технологій / Початкова освіта, №38, 2011, ст.7
7. Н.Петлюшенко. Упровадження комп'ютерних технологій у початковій школі./ Початкове навчання і виховання, №1, 2012, ст.12

Додатки

Тема.Комбіновані роботи. Конструювання найпростіших виробів, іграшок за допомогою засвоєних раніше технологій аплікацій. Практична робота: виготовлення подарунків до свята матері.

Мета. Навчити дітей виготовляти предметну аплікацію.

Розвивати естетичні смаки, уяву, фантазію.

Виховувати любов до матері, бабусі.

Матеріали та інструменти. Аплікація «Подарунок мамі»(зразок), оксамитовий папір, клей ПВА, клей - олівець, кисть, насіння гарбуза, насіння гороху, перловка, паличка для укладки зерен, рамка для оформлення картини.

Зміст уроку

I. Організаційний момент

1. Привітання

Нумо, діти, підведіться! Слайд 2

Всі приємно посміхніться.

Продзвенів уже дзвінок.

Починаємо урок.

2. Перевірка готовності до уроку

3. Упорядкування робочих місць

II. Робота над новим матеріалом

II. Робота над новим матеріалом

1. Оголошення теми уроку

1.Загадка Слайд 3

Хто завжди вам допоможе?

Хто все вміє і все може?

Хто все зробить, як годиться?

Хто ця мудра чарівниця?

В цілім світі найдобріша,
Найдорожча, наймиліша?
Лагідна і ніжна сама?
Ну, звичайно, наша...
Діти: мама!

2. Розповідь учителя Слайд 4

- Сьогодні ми поговоримо з вами про найрідніших, наймиліших, найдорожчих мам. У багатьох країнах світу відзначають свято матері 13 травня. В Україні - цей день відзначається вдругу неділю травня відповідно до Указу Президента України від 10 травня 1999 року № 489/99.

Історія свята така: у 1908 році молода американка Анна Джервіс з Філадельфії виступила з ініціативою вшановування матерів у пам'ять про свою матір, яка передчасно померла. Анна писала листи до державних установ, законодавчих органів, видатних осіб із пропозицією один день у році присвятити вшануванню матерів. Її старання увінчалися успіхом - в 1910 році штат Вірджинія перший визнав День Матері як офіційне свято. Хоча по суті це - свято вічності: з покоління в покоління для кожного мама - найголовніша людина для своїх дітей.

Безумовно, День матері - це одне з самих зворушливих свят, тому що кожен з нас з дитинства і до своїх останніх днів несе в своїй душі єдиний і неповторний образ - образ своєї мами, яка все зрозуміє, простить, завжди пожаліє і буде самовіддано любити незважаючи ні на що. Щастя й краса материнства в усі століття оспівувалися кращими художниками і поетами. І не випадково - від того, наскільки шанована в державі жінка, яка виховує дітей, можна визначити ступінь культури й благополуччя суспільства. Щасливі діти ростуть в дружній родині під опікою щасливої матері. В цей день ми від усієї душі вітаємо дорогих мам з їх святом і хочеться подарувати щось незвичайне. Але найкращий подарунок той, що зроблений своїми руками. Отже, будемо сьогодні робити подарунок мамі..

IV. Відбір матеріалів та інструментів

Для сьогоднішнього уроку нам знадобляться: оксамитовий папір, клей ПВА, клей - олівець, кисть, насіння гарбуза, насіння гороху, перловка, паличка для укладки зерен, рамка для оформлення картини.

Слайд 5

V. Фізкультхвилинка

Слайд 8

Повіяв сильний-сильний вітер,
Нахилив додолу квіти,
Квіти нахиляються,
У росі вмиваються.
Сонечко встало, квіточки підняло.
Гаєм літають бджоли,
Все цвіте довкола.
Пташки в вишині літають,
Діти тихенько за парти сідають.

VI. Демонстрація та аналіз зразка

1. Повторення правил техніки безпеки та гігієни праці

Слайд 6

Роботу розпочинай лише з дозволу вчителя.
Користуйся прийомами роботи, як показав учитель.
У процесі роботи не відволікайся побічними справами.
Будь обережним з ножицями.
Під час роботи з клеєм, користуйся пензликом.
Під час роботи тримай своє робоче місце у належному порядку.
Не змійай сміття з парти рукою, для цього є волога серветка.

Правила користування клеєм

Слайд 7

1. Клей треба наносити пензликом від середини до країв.
2. При потраплянні клею на одяг його слід негайно змити водою.
3. Для притискання елементів аплікації і витирання рук треба користуватися

серветкою.

4. Закінчивши роботу, клей потрібно щільно закрити, пензлик і посуд помити.

2. Практична робота. Поетапне виконання роботи

1. На оксамитовий папір з допомогою клею - олівця приклеюємо зерна гороху

Слайд 9

2. Приклеюємо насіння гарбуза. Слайд 10

3. З допомогою клею ПВА малюємо стеблинки квітки Слайд 11

4. На проведену лінію приклеюємо зерна перловки Слайд 12

5. З цих же зерен приклеюємо листя квітки Слайд 13

6. Пелюстки і листя фарбуємо зеленою гуашшю Слайд 14

7. Картина «Подарунок мамі» Слайд 15

VII. Виставка учнівських робіт

VIII. Підсумок уроку Слайд 16

Молодці!

Дякую за роботу!

X. Прибирання робочих місць

Тема. Робота з природними матеріалами. Композиція з природних матеріалів «Пейзаж»

Мета. Прищеплювати учням знання, навички та практичні вміння у роботі з природними матеріалами. Розвивати естетичні почуття, пізнавальні інтереси. Виховувати відповідальність за доручену справу, охайність, взаємодопомогу.

Матеріали та інструменти. Засушені листочки різної форми, картон, клей, ножиці, ілюстрації осінньої тематики.

Хід уроку

I. Організаційний момент

1. Привітання Слайд 2

Дзвенить, дзвенить шкільний дзвінок —

Нас закликає до навчання.

Ми поспішаємо на урок,

І знову йдемо в світ пізнання.

2. Перевірка готовності до уроку

3. Упорядкування робочих місць

II. Робота над новим матеріалом

1. Оголошення теми уроку

— Послухайте вірші і скажіть, про яку пору року вони? Слайд 3

Потемніли крони сосен,

Тихо сіють дощі,

Оголила тепла осінь

І дерева, і кущі.

І тепер здаля помітні

Гнізд воронячих шапки,

Зникли птахи перелітні —

Гуси, іволги, шпаки.

У гіллі синиця тенька,

Лущить зерна цілий день,

І від білочки опеньки

Поховалися за пенъ.

— Так, це осінь. А яке почуття навіває на вас цей вірш? Чому?

— Послухайте інший вірш.

Прийшла дівчина до хати,

Узялась хазяйнувати:

Вправно скриню відімкнула

І яскраво ліс вдягнула.

У садах, гаях блукає,

Жовті шати одягає,

Золотисту стелить постіль —

Жде сестрицю білу в гості.

— А яке почуття викликав у вас другий вірш? Чому? *(Відповіді дітей.)*

— Так. Різні вірші, різні малюнки, а пора року — одна. *(Малюнки на дошці.)*

Сьогодні на уроці ми спробуємо зберегти чарівність літа, яке вже давно минуло, та яскравість осені.

Як ви гадаєте, як це можна зберегти? *(У малюнках, у виробах із природного матеріалу)*

1. Пояснення вчителя

- Протягом місяця ви збирали та сушили лісові та польові трави, гілочки дерев, голівки квітів, насіння з гарбузів, кавунів, кленів. Усе це потрібно буде нам на уроці. Живу природу можна відображати в декоративних композиціях. Для цього використовують рослини насичених кольорів, різних форм, із різноманітними квітами.

Ви можете зробити композицію за зразком *(зразки висять на дошці)*, а можете — за власним бажанням. Слайд 4

III. Фізкультхвилинка Слайд 5

Чітко руки піднімаєм,

Пальці вгорі розтискаєм.

Руки вже над головою,

Тож дивись перед собою.

Виправляємо хребет, лікті зводимо вперед.

Мов метелики, літаєм,

Крильця зводим, розправляєм.

Тепер на поясі руки тримати,

Будем вставати і присідати.

IV. Демонстрація та аналіз зразкаСлайд 6

1. Інструктаж з техніки безпекиСлайд 7,8

- Які навчальні речі та інструменти вам знадобляться?
- Як правильно користуватися ножицями?
- Чого потрібно дотримуватись під час роботи з клеєм?

2.Порядок виконання роботи (ст.. 15-16)Слайд 9

Уважно роздивіться створення пейзажу з ближнім та дальнім планом. Для дальнього плану підберіть листочки меншого розміру та наклейте їх зворотним боком. На ближньому плані наклейте яскраві листочки більшого розміру.

- Добери листочки середнього розміру, які нагадують тобі форму дерева.
- Виклади їх на основі.
- Додай внизу листочки – це земля.
- З маленьких листочків виклади грибочки та доповни ними пейзаж.
- Починаючи з листочків землі, поступово змасти клеєм усі деталі та наклеї їх на основу.

V. Практична робота учнів

1. Перевірка готовності

— Що потрібно зробити на першому етапі?

— На другому? Третньому?

— Як необхідно наклеювати листочки ?

2. Інструктаж з техніки безпеки

- Ножицями користуйтеся обережно, щоб не поранити себе та сусіда.
- Кладить ножиці на парту так, щоб вони не звисали з краю.
- Передавайте ножиці у закритому вигляді.

3. Самостійна робота учнів

Учитель приділяє увагу поставі учнів, стежить за їхньою роботою, за потреби здійснює допомогу.

VI. Виставка учнівських робіт

1. Аналіз робіт

— Знайдіть помилки. Як можна уникнути таких помилок?

— Що ще сподобалося? Що приваблює у виробах?

VII. Підсумок уроку

— З яким матеріалом ми сьогодні працювали?

Кросворд «Осінні квіти» Слайд 10

Г	А	Й	А	А	Р	А	Н	Т
Ж	А	Л	Й	С	Т	З	М	Е
О	Р	Д	І	Х	Р	И	А	Ч
Р	Ж	И	Я	Б	О	Н	Р	О
М	А	Н	Г	Р	И	В	Е	Ц
О	Р	О	Л	А	Д	І	О	Ь
Т	Р	З	И	К	Т	Е	Л	У
Я	О	И	А	Д	Р	Н	З	С
Н	Д	А	Г	І	О	Г	І	Я

У цьому кросворді заховались десять назв рослин, які квітнуть восени.

Знайдіть їх. Слова читаються в будь-якому напрямку, а «ламаються» лише по горизонталі та вертикалі.

VIII. Прибирання робочих місць

Додаток

Тема. Паперові об'ємні фігури. Елементи графічної грамоти. Виготовлення об'ємного виробу «Ялинка - складанка»

Мета. Знайомити учнів з елементами графічної грамоти, з правилами розмічання на папері і картоні. Навчати виготовляти об'ємні паперові вироби. Розвивати уяву, фантазію. Виховувати бережливе ставлення до природи, бажання зберегти її.

Матеріали та інструменти. Кольоровий двосторонній папір, лінійка, олівець, шаблон, клей, пензлик, матеріали для оздоблення.

Хід уроку

I. Організаційний момент

1. Привітання Слайд 2

Щоб добре нам навчатись,
Треба всім старатись.
На уроці не лінитись
І старанно всім трудитись.

2. Перевірка готовності до уроку

3. Упорядкування робочих місць

II. Робота над новим матеріалом

1. Оголошення теми уроку

Гра «Хто що робить?» Слайд 3

Готує їсти ... (кухар).
Будує будинки ... (будівельник).
Лікує людей ... (лікар).
Навчає дітей ... (вчитель).
Шие одяг ... (кравець).
Водить машину ... (шофер).
Вирощує хліб ... (хлібороб).
Доглядає ліс ... (лісник).

Відгадування загадки Слайд 4

Що за гостя в нас така:

І висока, і струнка,

Сяє сріблом угорі,

На гіллячках ліхтарі.

І ростуть на ній не шишки,

А цукерки і горішки. (Ялинка)

- Ми будемо працювати у майстерні Папірчика. Сьогодні навчимося виготовляти об'ємний виріб «ялинку-складанку».

Пояснення вчителя

- Діти, для чого лісники доглядають ліс?

Вони не тільки доглядають, а ще й висаджують нові деревця, щоб в лісі не вирубували дерев.

Незабаром Новий рік. Існує звичай на Новий рік приносити у хату свіжу ялинку. Деревце зрубують, і воно радує людей кілька тижнів, після чого його викидають на смітник. Але для того, щоб виросла нова така ялинка, потрібно з десятків років. От і пустіють наші ліси, бо люди вирубують величезну кількість ялинок.

Як ви гадаєте, що можна зробити, аби зарадити цій біді? (Не вирубувати ялинок, висаджувати нові деревця). А на свята можна поставити штучне деревце, чи прикрасити кімнату паперовою ялинкою.

Саме таку паперову ялинку ви навчитесь виготовляти. Для цього нам потрібно ознайомитись із таємницями міста Паперу (ст.. 51-52).

Креслення – це зображення предмета або деталі за допомогою лінійки, циркуля та інших креслярських інструментів з використанням умовних позначень. Якщо таке зображення виконане від руки, то воно називається ескізом. Слайд 5, 6

2. Робота з підручником (ст.. 53-55)

ІІІ. Фізкультхвилинка Слайд 7,8

(Хоровод «Ялинка»)

У лісі, лісі темному,
Де ходить хитрий лис,
Росла собі ялинонька
І зайчик з нею ріс.
Ой, снігу, снігу білого
Насипала зима!
Прийшов сховатись заїнько
Ялиноньки нема.
Ішов тим лісом Дід Мороз,
Червоний в нього ніс.
Він зайчика-стрибайчика
У торбі нам приніс.
Маленький сірий заєнько,
Іди, іди до нас!
Дивись – твоя ялинонька
Горить на весь палац!

IV. Демонстрація та аналіз зразка

1. Інструктаж з техніки безпеки Слайд 9,10

- Які навчальні речі та інструменти вам знадобляться?
- Як правильно користуватися ножицями?

2. Порядок виконання роботи Слайд 11,12

Об'ємний виріб «Ялинка-складанка» робимо так:

- Складаємо аркуш двобічного зеленого паперу навпіл.
- Використовуючи шаблон, робимо розмітку за малюнком.
- Переносимо лінії згинів за допомогою лінійки. Вирізаємо по контуру.
- Проводимо закритими ножицями по лініях згину під лінійку.
- Згинаємо по лініях усередину, починаючи зліва.
- Розгинаємо ялинку, другий і четвертий згини перегинаємо в інший бік.
- Прикрашаємо ялинку.

V. Практична робота учнів

1. Перевірка готовності

- Що потрібно зробити на першому етапі?
- На другому? Третьому?

2. Інструктаж з техніки безпеки

- Правила поводження з ножицями

3. Самостійна робота учнів

VI. Виставка учнівських робіт

- Яка робота сподобалась найбільше?
- Чия робота найохайніша?

VII. Підсумок уроку

- З якими матеріалами ми сьогодні працювали?
- Що таке креслення?
- Що таке ескіз?

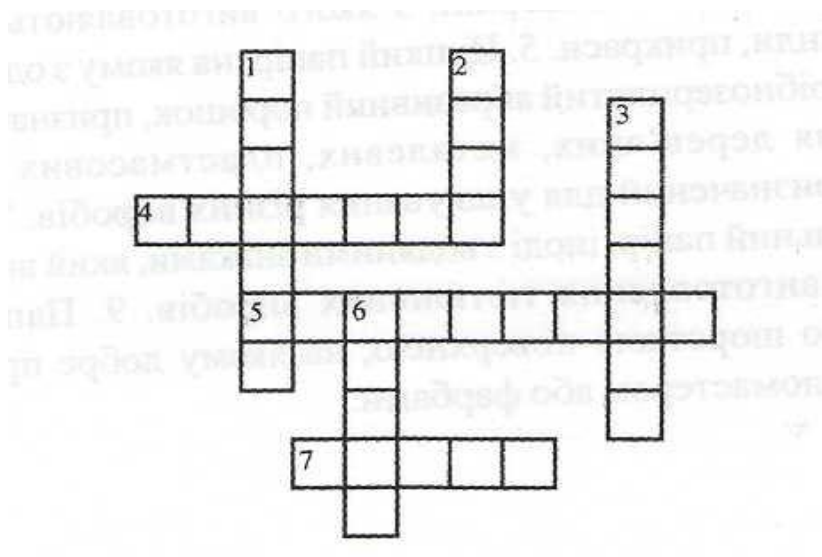
Кросворд «Елементи графічної грамоти» Слайд 13,14,15

- **По горизонталі:**

4. Інструмент, що являє собою графітний стержень в дерев'яній оболонці.

5. Графічне зображення предмета або його складових, виконане за допомогою креслярських інструментів, яке містить інформацію, необхідну для виготовлення виробу.

7. Те, що з'являється на папері, якщо провести по ньому ручкою або олівцем.

По вертикалі:

1. Елемент, що показує напрям перегинання та складання паперу.
2. Лінія на кресленні, відносно якої розміщуються симетричні елементи зображення.
3. Об'ємне зображення предмета, виконане від руки.
6. Виконане від руки площинне зображення предмета або деталі з вказуванням його основних розмірів.

VIII. Прибирання робочих місць

Додаток

